

BIJLAGE
RIJKSDIENST VOOR DE
IJSELMEERPOLDERS

WERKDOCUMENT

ADVIES VOOR DE INRICHTING VAN DE
ZUIGERPLAS OP KAVEL JZ 28 ALS VISPLAS

door

A. Koridon
T.F. Glastra

1979-216 Abw

aug.

R

13002

IR
13002

8511

RIJKSDIENST VOOR DE IJSELMEERPOLDERS
SMEDINGHUIS
LELYSTAD

8511

<u>INHOUD</u>	<u>BLZ.</u>
1. INLEIDING	5
2. ALGEMEEN GELDENDE EISEN VOOR EEN VISPLAS	6
3. HYDROBIOLOGISCHE ASPECTEN	8
3.1. Waterhuishouding	8
3.2. Eutrofiëring	8
4. VOORSTEL UITVOERING VISPLAS	9
5. LITERATUUR	10
6. BIJLAGEN	

1. INLEIDING

Het uitgangspunt voor de inrichting van de plas (fig. 1) is het creëren van een water, dat aan vis een goed leefmilieu biedt en dat voor de sportvisser aantrekkelijk is.

In het volgende vindt een bespreking plaats van de algemene normen die aan een goede visplaats worden gesteld. Daarna worden puntsgewijs de eisen gesteld voor de inrichting van de plas op JZ 28.

2. ALGEMEEN GELDENDE EISEN VOOR EEN VISPLAS

Vorm

Een langwerpige plas met een onregelmatige oeverlijn en inhammen is de meest gewenste vorm voor een visplas.

Ze biedt een grote oppervlakte aan bevisbaar water vanaf de oever.

Waterdiepte

De maximale diepte moet zodanig zijn dat stratificatiescheiding van een gemengde bovenlaag en een onderste die lager in temperatuur is en ook chemisch afwijkt, voorkomen moet worden. Uit spaarzame gegevens van zandwinputten in de Noord Oost Polder blijkt dat zuurstofloosheid op 6 m diepte daar nooit is voorgekomen. Ook metingen in de Baarlose kolk, een wiel met een doorsnede van 200 m, beschut gelegen achter de IJsseldijk, geven aan dat de spronglaag daar bij diepten van minder dan 6 m niet voorkomt.

Met name is in een visplas anaërobie ongewenst, omdat niet alleen de vis daar directe schade van ondervindt, maar ook indirecte schade optreedt door het afsterven van bodemorganismen, die als voedsel voor de vis dienen. De voorkeur gaat daarom uit naar een maximale diepte van 5 m. Dit geeft de hoogste hoeveelheid viswater per oppervlakte-eenheid, zonder dat er gevaar voor stratificatie optreedt.

Een minimale diepte voor viswater in de polders is ca. 2 m. Bij deze diepte zal men weinig hinder meer ondervinden van waterplanten begroeiingen, die in ondieper water massaal kunnen optreden.

Bevisbare zone en onderwatertaluds

Verwacht kan worden dat het vissen veelal zal plaatsvinden in water van 2 tot 4 meter diepte (Van Haasteren). Het vissen kan geschieden met werphengel of vaste hengel. Vrijwel zeker zullen de vissers die een plas als MZ 28 bevissen voor het merendeel de vaste hengel gebruiken.

De lengte van de hengel kan men stellen op 5 tot 8 meter, met een gemiddelde van 7 meter, en die van de vislijn ook op ca. 7 m.

Vanaf de oever wordt meestal gevist in een zone van 5 tot 10 meter over een strookbreedte van 2 meter. De minimale visdiepte hangt sterk af van het doorzicht. Hoe hoger het doorzicht des te dieper moet men vissen.

Gezien het bovenstaande is het gewenst om in het merendeel van de oeverzone een onderwatertalud aan te houden van 1:3. Dit geeft op ca. 5 meter vanaf de insteek een met de vaste hengel goed bevaarbare diepte van ca. 2 meter en op 10 mtr. van ca. 4 meter. Het is aan te bevelen dit onderwatertalud voort te zetten tot aan de diepte van ca. 5 meter. Het profiel van het talud moet zo vlak mogelijk worden afgewerkt.

Langs een gedeelte van de oever moet een van het bovenstaande afwijkend talud met een helling van 1:10 worden gerealiseerd t.b.v. geschikte paaiplaatsen en voedselaanbod voor jong broed. Het verloop van de helling moet over 10 meter breedte plaatsvinden over een diepte van 0,5 tot 1,5 meter.

In deze oeverstroken houden ook vissoorten als Winde en Kopvoorn zich in de zomermaanden graag op.

Van Haasteren (4) geeft een richtlijn voor de verhouding oppervlakte aan open water met een diepte van ≤ 1 meter/totale oppervlakte van het water. Hij stelt dat deze ca. 5 à 10% moet bedragen van het totale wateroppervlak.

Over een geringe lengte van de oever moet men een steiler talud (1:2) uitschuiven, zodat men ook wat dichtër bij de kant diep kan vissen. Ook deze taluds moeten vlak worden afgeschoven.

Een gering aantal vissers zal vanuit boten op grotere afstand van de oever willen vissen. Dit zal zowel met de vaste hengel, als met de werphengel gaan plaatsvinden. Ook voor deze wijze van bevissen is een vlakke afwerking van de bodem gewenst.

Visoever en visplaats

Uit onderzoek is gebleken dat ca. 90% van alle vissers zittend vist. In het algemeen is bezanding van de visoever over een breedte van ca. 5 meter gewenst. De oever dient men door middel van houten beschoeiing te beschermen tegen afslag. Het doen ontstaan van plaatselijk riet- en biezen vegetatie's langs de oever zal de landschappelijke aantrekkelijkheid van de visplas verhogen en beschutting kunnen bieden aan de visser (fig. 2).

Het verschil tussen het waterpeil van de plas en de visplaats moet niet meer dan 75 cm zijn.

De visoevers moeten met een grasmengsel worden ingezaaid.

Over de samenstelling van het mengsel en de hoeveelheid zaaizaad/ha kan de afdeling Plantenteeltkundig Onderzoek t.z.t. adviseren.

De capaciteit van de visoevers is af te leiden uit de algemeen gehanteerde norm van ca. 25 meter afstand tussen 2 vissers.

Het verdient aanbeveling om op de visoever enige beplanting aan te brengen. Een beplanting heeft aantrekkingskracht op insecten en verhoogt daarmee het voedselaanbod voor de vis.

Het verspreid inplanten van struwelen en van groepjes bomen op wat grotere afstand van de visoever zal enerzijds de visser enige luwte en schaduw bieden en anderzijds de landschappelijke aantrekkelijkheid van de visplaats verhogen (fig. 2). Een overzicht van soorten die voor inplant in een dergelijke omgeving geschikt zijn, is gegeven in tabel 1.

Vermoedelijk zal men ook "lopend vissen" willen uitoefenen. In dat geval is het gewenst een "schouwpad" langs de oevers uit te zetten. Verder verdient het aanbeveling om op een centraal gelegen plaats voorzieningen te treffen voor het te water laten van visboten. Dit om het onderwatertalud en de oever tegen afslag te beschermen bij het gebruik van boten.

Visplaats voor gehandicapte sportvissers

Aan een visplaats voor gehandicapten wordt een aantal speciale eisen gesteld. Ze worden onderstaand vermeld:

- Een parkeerplaats voor de auto moet in de directe omgeving van een visplaats aanwezig zijn.
- Een niveau-verschil tussen parkeer- en visplaats moet worden vermeden.
- Het toegangspad tot de visoever moet verhard zijn en de breedte moet minimaal 1,80 m bedragen.
- De visplaats moet een horizontale strook van ca. 2,50 m breedte met een verhard, stroef en gesloten oppervlak zijn.
- De oever moet afgeschermd worden met een hekje en met een balk.
- De noodzaak van aangepaste sanitaire voorzieningen moet nader worden bekeken.

3. HYDROBIOLOGISCHE ASPECTEN VAN DE ZUIGERPLAS

3.1: Gegevens afdeling Waterhuishouding

Het polderpeil is ter plaatse 6,20 m - N.A.P. en het maaiveld ca. 3,75 m - N.A.P. De stijghoogte van het grondwater in het pleistoceen is 5,80 à 5,90 m - N.A.P. De diepte van de bovenkant van het c-pleistoceen is 2,8 à 3,0 m - maaiveld.

Wanneer de plas niet in open verbinding staat met de tocht T II 44, zal het waterpeil in de plas ongeveer 5,90 tot 6,00 m - N.A.P. zijn. Staat de tocht wel in verbinding met de plas, dan zal dit ongeveer 6,20 m - N.A.P. zijn.

Dwingende voorwaarden met betrekking tot de gewenste bodemdiepte in de plas zijn er vanuit waterhuiskundig oogpunt niet.

3.2. Eutrofiëring van het water

Eutrofiëring van het water kan optreden door de ontwikkeling van waterplanten, waarbij de in de bodem opgeslagen stikstof en fosfaat in omloop komt. Gesteld dat waterplanten tot 2,5 meter diepte voorkomen, dan is de verhouding oppervlak tot 2,5 m diepte : opp. meer dan 2,5 m maatgevend voor de eutrofiëring door waterplanten. Dit bij een aanname dat consumptie van planten geen grote rol speelt, of zo dit wel het geval is, de faeces van de beesten die ze eten, een vrijwel overeenkomende werking heeft als de planten zelf.

4. VOORSTEL VOOR DE UITVOERING VAN DE VISPLAS (fig. 3)

Uit de onder 2 besproken eisen voor de plas komen de volgende punten voor de uitvoering naar voren:

- De visplas moet worden ontsloten door een verharde weg of pad vanaf de Praamweg.

De diepte van de plas mag maximaal 5 meter bedragen en moet minimaal 2-3 meter zijn. De meest geschikte waterdiepte voor het vissen is ca. 2-4 meter.

Het grootste gedeelte van de oeverstrook moet worden afgeschoven tot een helling 1:3, te beginnen op 0,5 m vanaf de insteek (fig.). Op ca. 5 meter vanaf de insteek geeft dit een goed bevisbare diepte van 2 meter.

Ten behoeve van paaiplaatsen en voedselgebieden van jong broed moet een ander gedeelte een onderwatertulud krijgen van 1:10, eveneens te beginnen op 0,5 m diepte en over een breedte van 10 m.

Een beperkt gedeelte moet met een helling 1:2 worden afgewerkt. De situering en de lengte ervan is aangegeven in fig.

Het talud moet vlak afgeschoven worden tot in het centrum van de plas.

- Zo nodig moet de visoever worden bezand en ingezaaid met een grasmengsel. De visplaatsen moeten 75 cm boven het wateroppervlak liggen en ca. 2 m breed zijn.

De oeverlijn moet men beschermen met een houten beschoeiing.

Op de visoevers is de inplant van enig struweel en enkele groepjes bomen gewenst. Een assortiment is gegeven in tabel 1.

Ook het bevorderen van de ontwikkeling van riet en biezten in enkele horsten is aan te bevelen. Dit kan gebeuren door inplant van pollen of uitplant van enkele wortelstokken.

- Een verbinding van de visplas met tocht T II 44 is gewenst om het waterpeil in de plas te kunnen regelen.
- De aanleg van een trailerhelling voor roeiboten in de nabijheid van het einde van de ontsluitingsweg is aan te raden. Misschien is later nog een insteekhaventje gewenst.
- De aanleg van een parkeerterreintje voor ca. 15-25 auto's. Of het plaatsen van fietsenrekken voor 15-25 fietsen nabij het einde van de ontsluitingsweg gewenst is, moet nader worden bekeken.
- Het is aan te bevelen voorzieningen te treffen voor de inrichting van een visplaats voor gehandicapten op de wijze als beschreven in 2. Nader is te bezien of het plaatsen van een toiletgebouwtje met wasbak en 2 kranen gewenst is. Zowel de visplaats als het toiletgebouwtje moeten aan het einde van de ontsluitingsweg gesitueerd worden.

Het is aan te bevelen een wandel- en fietspad (schelpenpad) langs de plas aan te leggen met hier en daar insteekmogelijkheden naar de visoever, welke enkele malen uitlopen op een vlonder met ten hoogste 2 zitplaatsen.

5. LITERATUUR

- Leentvaar, P. : Diepe plassen 23 (1970)
- Hofstede, A.E. : Stratificatie-verschijnselen in een klein eutroof water. Visserij 23 (1970)
- Instituut voor toegepaste sociologie : De Nederlandse sportvisser, een onderzoek naar kenmerken, gedrag en wensen. Nijmegen 1975
- Haasteren, Van Ir. L.M. : Vormgeving en inrichting van een viswater. Visserij 28 (1975) no. 6
Visserij 29 (1976) no. 2

Tabel 1: Houtsoorten voor aanplant bij diverse hoogten

<u>Soort</u>	<u>Hoogte</u>
Zwarte els (<i>Alnus glutinosa</i>)	25 cm boven gemiddelde waterlijn
Gewone es (<i>Fraxinus excelsior</i>)	
Lijsterbes (<i>Sorbus aucuparia</i>)	
Vuilboom (<i>Rhamnus frangula</i>)	
Kraakwilg (<i>Salix fragilis</i>)	25 cm tot gemiddelde waterlijn
Zwarte els (<i>Alnus glutinosa</i>)	
Katwilg (<i>Salix viminalis</i>)	beneden gemiddelde waterlijn
Amandelwilg (<i>Salix triandra</i>)	

Oeverplanten geschikt voor uitplant in enkele horsten.

<u>Soort</u>	
Riet	0 - 30 cm beneden gem. waterlijn
Mattebies	" " "
Steenbies	" " "
Zeebies	" " "

uitplant d.m.v. wortelstokken

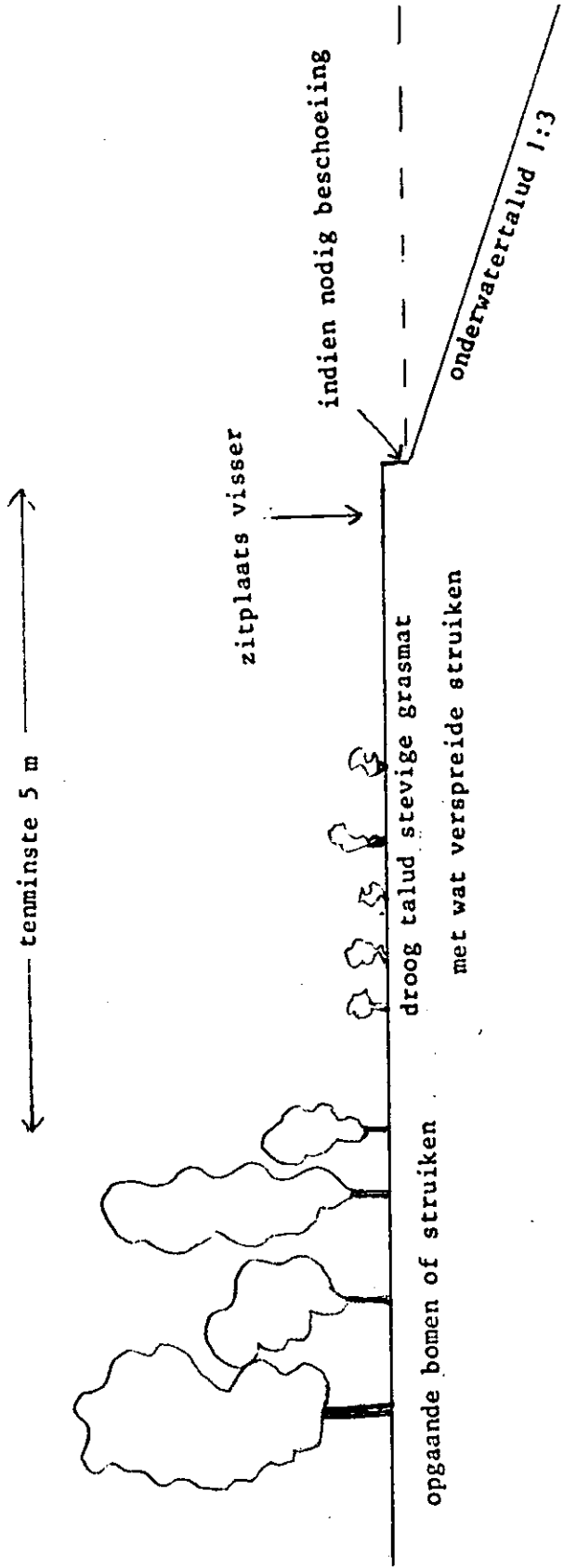
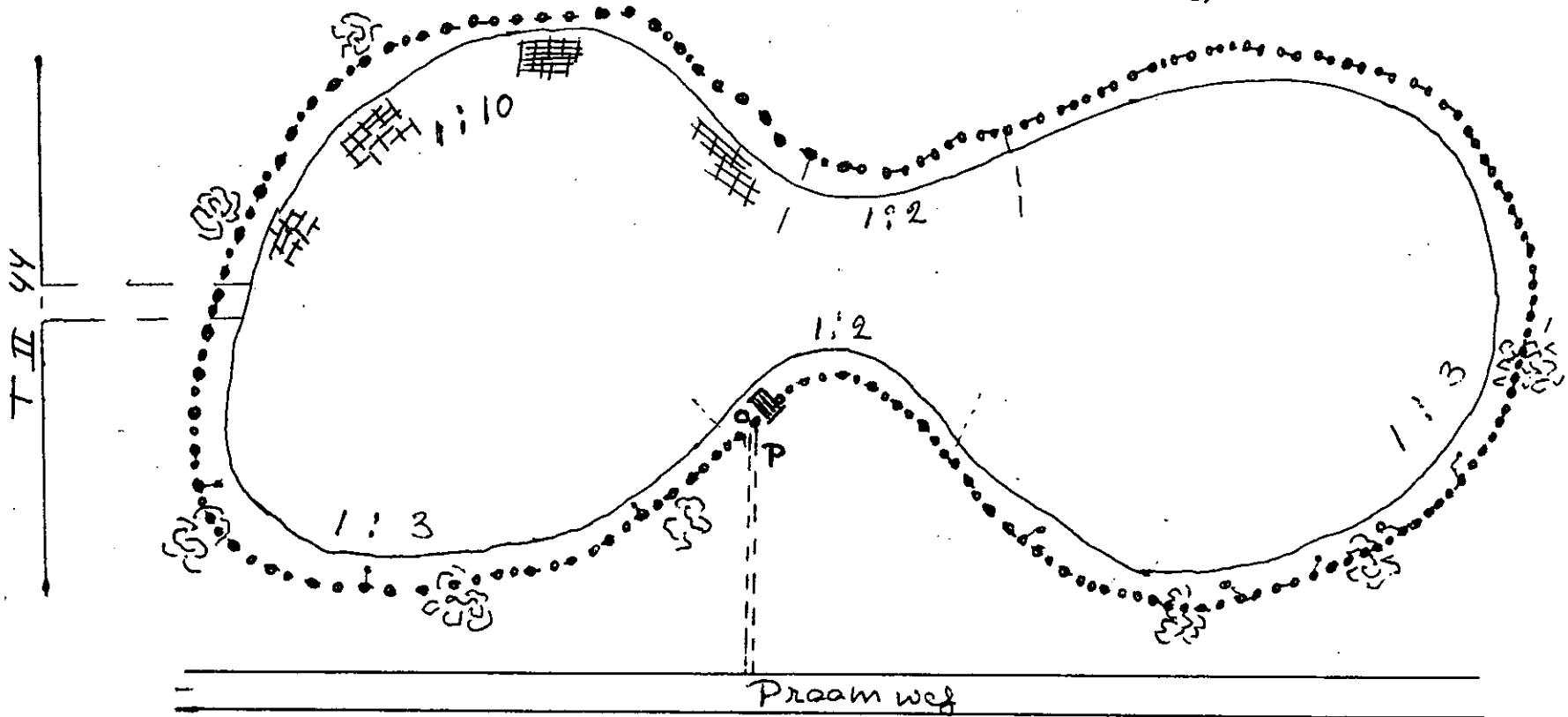

Fig. 2: INRICHTING VISBERM

Fig. 3: Inrichtingsplan zuigerplas JZ 28 als visplas.
(Schematische schets)

- omtrek plas
- ontsluitingsweg
- afsluitbare havenhelling (of botenhaventje)
- visplaats invaliden
- parkeerterrein auto's, evt. fietsenstalling, en toiletgebouwtje
- paaigebied voor vissen
- schelpenpad met insteekmogelijkheden naar de plas
- helling talud 1:2
- " " 1:3
- " " 1:10
- pleksgewijs enige struwelen- en bomenplant langs de oevers
- verbinding met T II 44

plas schaal 1:4000
overige gegevens niet op schaal getekend